

— Jako smo se razveselili te knjige svojega tako delavnega rojaka dr. Musića. Saj bomo tudi Slovenci lahko rabili to delo, katero nam natančno in ob enem umevno razkazuje grško prelepo pesništvo v najboljši dobi. Najprej pa govori o g.škem jeziku in opisuje vneto njegove vrline (n. pr. da ima 507 prostih glagolskih oblik, v čemer je nad vsemi indoevropskimi jeziki); potem deli zgodovino grške književnosti in začenja v tretjem poglavju z narodnim pesništvom. Da sta Ilijada in Odiseja na odličnem mestu, umevamo lahko. Tudi s Heziodom se bavi posebno poglavje. Dalje čitamo o manjših epikih in o lirskega pesništvu (v 4. pogl.), kar je jako poučno za prijatelja poezije. Naposled nam slika pisatelj dramatsko pesništvo, ki je dospelo do tako čudovite višine pri Grkih. Dobro jo je pogodil pisatelj, da ne podaje suhe zgodovine, ampak jo pojasnjuje z izbranimi vzgledi v lepih prevodih. Glede na jako zanimivo tvarino, lepo zunanjo obliko in mično pripovedovanje ponavljamo le, kar smo rekli v začetku tega poročila, da smo te knjige jako veseli in težko pričakujemo nadaljevanja. *Dr. Fr. L.*

Crtice iz primorskega malogradskega života. Napisao ih J. Draženović. U Senju 1893. Tiskarski zavod H. Luster. Ciena im 80 novč. — Teh črtic je trinajst v zvezku, obsegajočem 217 str. Bralcem „Vienca“ so že večinoma znane, ker razven štirih: „Po buri“, „Luka“, „Sveti“, „Na badnjak“ so tiskane v različnih njegovih letnikih. „Mačka“ je iz almanaka, „Zvonimir“ I. god. V teh črticah nam pisatelj kaže življenje navadnih, malomestnih ljudi — navadno iz življenja primorskega. Podrobno riše značaje bolj po govorjenju ljudi, zaradi česar se beseda včasih nareja le predomača. Tistih potaljančenih izrazov, tistih kletvic in jednakihi stvari nismo radi videli v berilu. A vendar si kakor domač med tem preprostim ljudstvom, in šegavost njegova in dovtipi ti izjavljajo smeh na ustna, da mu rad spregleduješ to ali ono. Jezik pa je manj umeven nego v „Slavenski knjižnici“.

M. B.

Češka književnost.

Češka proza.

(Poroča A. Sušnik.)

Nihče ne more tajiti, da je češko slovstvo povsem jako veselo napredovalo v poslednji dobi. Na vseh straneh se javlja radostno gibanje in nastopajo novi pisatelji.

Toda, govoreč o napredku, se oziram samo na estetično stališče, ali bolje rečeno, samo na obliko, zakaj z npravnega in verskega stališča treba mnoge pojave obžalovati in milovati češki narod, češkega kmeta, češkega rokodelca, kateremu so taki proizvodi namenjeni. Kako škodo ima preprosti čitatelj iz domačega slovstva, ako vzame v roko knjigo kakor „Santa Lucia“, kjer se na vsaki

strani kar cedi nenravnosti! Koliko bi ti spretni pisatelji, ki hodijo po krivih potih, koristili domovini, narodu in prosveti, ko bi gojili pošteno, npravno, zares lepo slovstvo! V naslednjih vrsticah omenjamo knjig v češkem slovstvu, katere so izšle v poslednjem letu in se odlikujejo v umetelskem oziru:

Karol Klosterman je spisal knjigo: „V šumávském ráji“. (Založil R. Vilímek v Pragi.) To je zgodovina podhamerskega kmeta, ki je ponosen na svoje imetje, naposled pa to izgubi, in je tako kaznovan radi prevzetnosti. Krasno je opisana šumavska priroda. Roman je sicer zajet iz nemškega ljudstva, toda to je vrli katoliški ljud na bavarski meji, čegar pobožnost in prostosrčnost mora občudovati človek.

M. A. Šimáček je izdal „Dvojí lásku“. Roman je ponekod preobširen, z npravnega stališča nima nobene vrednosti.

V „Ze zápisků filosofa Kořínka“ od Martina Havla veje prevelika lahkota, s katero piše pisatelj nalog svoj. Sicer ima dober talent.

„Vdova po chirurgovi“ od Bož. Vikové-Kunčtické opisuje prenapeto ljubezen mladega lahkoživca do vdove kirurgove, kateri ga je pohabil pri operaciji in se zaradi tega ustrelil. Ta publikacija je prebombastična. Pisateljica je v čeških leposlovnih listih opisala mnogo prizorov in objavila lepe črtice s slovenske Koroške.

„První hřích“ Fr. Roháčka opisuje moravske odnose semtertje suhoparno, sicer pa resnično.

Vlasta Pittnerová je izdala na svetlo dve knjižici: „Od Ždaru“ in „V chaloupce pod lípou“. Pisateljica piše prosto, neustrojeno, toda ganljivo, ona opisuje bolj ljud nego prirodu. V njenih spisih se zrcali pravo kmečko življenje v vseh svojih krepostih in hibah.

Neizrecno globoko pa leži knjiga Viljema Mrštíka „Santa Lucia“, ki je izšla v „Matici lidu“. (!) Vsebina je zajeta iz dijaškega življenja. V knjigi se vidi, da je Mrštík iskren naslednik Zolov. Toliko blata in gnoja po svojem vzoru je nakidal v to knjigo, da je gnusno. Praga se vedno bolj prispodablja „odkriti“ ženski. Avtor tu zasramuje duhovščino in profesorje brnske gimnazije. Deželni šolski svet je prepovedal to knjigo šolskim knjižnicam. V slovenski književnosti ima knjiga sovrstnico v famoznem „Pomladanskem cvetju“. („Golobičja pošta“ Iv. Mohorčiča).

Spis slične vsebine je roman Jurija Karáska „Bezcesti“, objavljen v „Moravski biblijoteki“, ki je za ljudstvo. Vsebina je taka, kakor pri Mrštíku. Pisatelj je mislil, da piše za gospode in dame iz „polsveta“ in ne za spodobne čitatele, ki se hoté v čitanju pošteno zabavati.

Karásku v zlogu in vzdušju sličen je Otakar Avředniček. Njega „Malířské novely“ in „Pseudokontessy“ so naivne anekdote iz slikarskega življenja.

Alojzij Mrštík, brat Viljemov, je izdal knjižico „Dobré duše“. Ta je dostojna in ne žali npravnosti.

Edvard Jelínek je podal knjigo „Motýlek z morské pohádky“, ki gódi zlasti damam.

Jana Herbena povedke iz moravskih vasij obsegajo več učenega znanja (folklore) nego pripovedne vsebine.

Fr. Ks. Svobodovo „Probuzení“ bliža se zopet knjigam à la Mrštík in Karásek.

„Maloměstský pepř“ od Stecha so humoreske male cene.

„Fantastické povídky“ od Karola Švande ze Semčic opisujó plešočega kostljivca in mrtvece à la „Tajnosti klášterních hrobek“.

Heritesovi „Všední zjevy“ so za ljudstvo. Opisuje, kam vede potratnost, lenoba in pohajkovanje.

Hellerjev „Pan markýz“ je sila romantičen, toda škoda za Hellerjevo nadarjenost.

Mnogo boljša je knjižica Raisova „Otcové a děti“; Rais piše slično kakor gospa Pittnerjeva, preprosto, ginljivo in nepretvorjeno.

Jednako mično piše Bogomil Brodský. Njega „Feuilletony“ v „Moravski biblioteki“ so lepo in zabavno čitanje. Neumorni duhovnik-pisatelj lepo napreduje na svojem literarnem potu.

Odlično nadarjenost kaže tudi P. Josip Šimon v svojih „Makabejských“.

Kratki ta pregled naj čitatelje uveri, da bogato uspeva češka književnost v poslednji dóbi. Želeti je samo, da bi to slovstvo vedno povzdigovalo in blažilo češki narod. No, v tem oziru bo vsaj nekaj zboljšalo društvo „Vlast“, katero je založilo društvo katoliških pisateljev. Iz tega nastane vsaj za katoliško stran češkega slovstva več vzleta, več moči.

Poljska književnost.

Pieśni białoruskie z powiatu Dziśnieńskiego gubernii Wileńskiej zapisal A. Černý — *Dodatek do pieśni białorusko-polskich z powiatu so-*

kólskiego gubernii Grodzieńskiej, zapisanych przez Prof. Dr. J. Baudouin de Courtenay. W Krakowie. Nakładem akademii umiejętności. Skład główny w księgarni spółki wydawniczej polskiej. 1894. 8". Str. 41. — To je posebni odtisek iz XVIII. zv. in 2. dela „Zbioru wiadomości do antropologii krajowej Akademii Umiejętności w Krakowie“ in pa iz XVI zv. in 2. dela. Ad. Černý, znan tudi prijateljem češkega slovstva, podaje tukaj zbirko beloruskih narodnih pesmij, ki jih je nabral l. 1889. Pesmi so: 1. Pieśni weselne; 2. pieśni przy grach (igrah); 3. tańce (plesi); 4. pieśni, śpiewane w pewnych porach roku (o posebnih letnih časih). Nabiralcu Černemu je pomagal pri tej kratki zbirki našim naročnikom znani profesor Baudouin de Courtenay, ki je dodal tudi sam pet beloruskih pesmij. Tu nahajamo besede v poljskem pravopisu in pa melodije v glasbenih znamkih. Zbirka, četudi mala, je vendar dragocen sad slovanskega truda in uma in dokaz o bogastvu in lepoti slovanskega narodnega pesništva.

Niedziela w Krakowie. Napisał Ks. Jan. Badeni T. J. — „Dom in Svet“ je že lansko leto v četrti številki poročal svojim bralcem o tem pisatelju in njegovi knjigi „Między Słowianami“. Plo-doviti pisatelj pa nam sedaj riše zanimiv in duhovit obraz o nedelji in njenem posvečevanju v Krakovu. Povod temu spisu je dalo, kakor pravi pisatelj, neko pismo, katero je prejel od neimenovanega pisatelja, bržkone kakšnega „subjekta“ ali pomočnika v kakem krakovskem trgovišču, katero pismo je polno pritožb in slik o žalostnem stanju nižjih slojev gledé na posvečevanje nedelje. Pisatelj nam prezanimivo in podrobno kaže nedeljsko življenje malih obrtnikov, delavcev in poslov krakovskih. Nédeljskega počitka in posvečevanja skoraj zvečine ne poznajo ti ubogi ljudje. Ko se bere ta lepa knjiga, spominja se človek zmeraj, da take žalostne razmere niso le v Krakovu — dasi so tam izvestno veliko večje zaradi močne tamošnje židovske nasebine in njihovega pritiska —, da je taka tudi pri nas kolikor toliko. Knjiga je važna za današnje pereče socijalno vprašanje in jo tudi Slovencem prav toplo priporočamo. M. P.

Razne stvari.

Naše slike.

Umor G. M. Viscontija. Kakor Barnaba Visconti, tako so bili tudi njegovi nasledniki pohotni in grozovitni. L. 1412. sta se zarotila dva Milanca, da umorita v cerkvi Giov. (Galeazza?) M. Viscontija, kar se jima je tudi posrečilo. Ta predmet nam kaže umetnik v naši sliki. Bivajoč na beneški akademiji je dobil leta 1877. nalogo naslikati ta umor. Zvršil jo je tako dobro, da je dobil prvo darilo. Toda odstopil je darilo drugim. Jednako je dobil

tudi l. 1875. in 1876. prvo darilo. — Karton je sedaj v ljubljanskem muzeju, a je trpel že precéj škode. Morda o priliki še kaj več.

Jednotni slovenski knjižni jezik. Veselo znamenje je, da se je slovenska pisava v poslednji dóbi dokaj utrdila. Zato se nikakor ne vjemamo s tožbami gosp. B. S. v današnji številki. Hvalimo Boga, Slovenci, da imamo tako lep in bogat jezik! Le znati ga je treba.